

Izabela Kapera

Kongres Turystyki Polskiej - relacja i głos w dyskusji

Bezpieczeństwo : teoria i praktyka : czasopismo Krakowskiej Szkoły Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego 10/4, 171-175

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Izabela Kapera

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Kongres Turystyki Polskiej – relacja i głos w dyskusji

W dniach 12–14 października 2016 r. w Świdnicy odbył się Kongres Turystyki Polskiej. Spotkanie określane mianem „najważniejszego wydarzenia branży turystycznej w kraju” zgromadziło ponad 800 osób, które reprezentowały różne środowiska – począwszy od przedstawicieli Ministerstwa Sportu i Turystyki, poprzez samorządowców różnych szczebli, reprezentantów organizacji związanych z branżą turystyczną i przedsiębiorców. W kongresie uczestniczyli także naukowcy, w tym z Wydziału Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego. Celem spotkania było:

- wypracowanie wytycznych dla polityki turystycznej Polski;
- wskazanie kierunków rozwoju polskiej turystyki;
- przygotowanie rekomendacji programowych i inicjatyw legislacyjnych, które zostaną skierowane do organów władzy publicznej – ustawodawczej i wykonawczej;
- dokonanie oceny funkcjonowania sektora usług turystycznych w Polsce;
- stworzenie platformy stałego porozumienia pomiędzy przedsiębiorcami turystycznymi i organizacjami branżowymi, umożliwiającej integrację środowisk działających na rzecz turystyki;
- ocena konkurencyjności sektora usług turystycznych w Polsce w ujęciu międzynarodowym;
- debata nad wyzwaniami stojącymi przed turystyką w ujęciu globalnym;
- wskazanie determinant konkurencyjności gospodarki turystycznej (...) ¹.

Program kongresu obejmował pięć bloków tematycznych dotyczących: interwencji państwa odnośnie wsparcia przedsiębiorczości w turystyce, zarządzania promocją turystyczną, roli i zadań samorządu gospodarczego w rozwoju turystyki,

¹ B. Moskal-Staniewska, *Słowo wstępu*, Kongres Turystyki Polskiej, Świdnica 12–14 X 2016, materiały informacyjne, s. 3.

rozwoju turystyki w Polsce w perspektywie do 2030 roku oraz miejsce samorządu i jego zadań w przestrzeni turystycznej.

W ramach bloków miało miejsce ponad 20 sesji. Na rozpoczęcie i zakończenie kongresu odbyły się sesja plenarna i podsumowująca. W uroczystym otwarciu wziął udział podsekretarz stanu odpowiedzialny w Ministerstwie Sportu i Turystyki za turystykę – Dawid Lasek, który podkreślił, że ministerstwo liczy na głos przedstawicieli środowiska w kwestii wspierania polskiej turystyki. Dyskusje podczas sesji dotyczyły np. wdrożenia dyrektywy UE o imprezach turystycznych, standaryzacji usług turystycznych, możliwości przekazywania zadań samorządu z obszaru turystyki samorządom gospodarczym, form współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego. W trakcie obrad pojawiał się, choć sporadycznie, temat bezpieczeństwa w turystyce, analizowany głównie przez pryzmat prawa i ochrony konsumenta. Podczas wydarzenia zaplanowano dyskusje, warsztaty i pokazy, jak np. warsztaty pierwszej pomocy, czy też pokaz ratownictwa. W ramach spotkania część uwagi poświęcono kwestiom roli jednostek samorządu terytorialnego w rozwoju turystyki. Temu zagadnieniu dedykowany był blok tematyczny: *Miejsce samorządu i jego zadania w przestrzeni turystycznej*. W sesji zatytułowanej: „Zadania samorządu terytorialnego w zakresie stymulacji gospodarki turystycznej. Stan obecny i kierunki rozwoju”, zaprezentowany został referat *Samorząd terytorialny w zarządzaniu przestrzenią turystyczną gminy*. Wystąpienie obejmowało trzy części. W pierwszej przedstawiono działania organów samorządu terytorialnego podejmowane dla rozwoju turystyki i kształtowania przestrzeni turystycznej. Druga zawierała prezentację wyników badań dotyczących zarządzania przestrzenią turystyczną gminy. Ostatnia odnosiła się z kolei do wybranych problemów i propozycji rozwiązań w kwestii zarządzania przestrzenią turystyczną gminy. Na kongresie zaprezentowano wybrane aspekty związane z omawianym zagadnieniem, skupiając się głównie na kwestiach promocji, planowania i współpracy w zakresie rozwoju turystyki. Szersze spojrzenie autorki prezentacji znajduje się w publikacji pt.: *Rola samorządu terytorialnego w gospodarowaniu i zarządzaniu przestrzenią turystyczną*, która wkrótce zostanie wydana przez Oficynę Wydawniczą AFM w Krakowie. Z przedstawionej na kongresie syntezy wyników badań wynika, że ze względu na znaczącą rolę turystyki w rozwoju społeczno-gospodarczym organy samorządowe powinny być zainteresowane podejmowaniem zadań dla turystyki i kształtowaniem przestrzeni turystycznej w obrębie zarządzanego obszaru. Spośród badanych jednostek samorządu terytorialnego, ponad 90% podejmuje działania związane z rozwojem turystyki. Są to przede wszystkim działania w zakresie promocji, planowania rozwoju przestrzennego oraz zagospodarowania terenu m.in. w obiekty sportowe, rekreacyjne i turystyczne. Zwrócono uwagę, że jednostki samorządu terytorialnego w Polsce coraz częściej wykorzystują szerokie możliwości, jakie niosą ze sobą instrumenty promocji, ale widoczny jest zróżnicowany poziom ich uświadomienia i wykorzystania. Te kwestie podkreślają także inni autorzy. R. Faracik zauważa, że gminy w swoich działaniach promocyjnych, ani w ujęciu geograficznym, ani w odniesieniu do konkretnych cech społeczno-ekonomicznych, nie ukierunkowują się na konkretnego odbiorcę². Co więcej współcześnie, gdy na znaczeniu zyskuje Internet,

² R. Faracik, *Samorzędy lokalne a rozwój turystyki w gminach strefy podmiejskiej Krakowa*, „Prace Geograficzne”, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007, nr 117, s. 29–41.

samorządy często borykają się z problemami dotyczącymi wykorzystania e-marketingu terytorialnego. Wiąże się to między innymi z efektywnością w użyciu nowych technologii. Analizowane gminy w działalności promocyjnej, jako główną barierę dotyczącą działań promocyjnych, wskazują najczęściej ograniczone środki. Niemniej jednak brak środków nie zawsze przeszkadza w kreatywności, o czym świadczy fotografia poniżej.

Fot. 1. Przykład działań promocyjnych realizowanych w gminie

Źródło: [http://www.jodlownik.iap.pl/pl/558/0/ii-krajowa-wystawa-czerwonego-bydla-polskie-go-28.html#prettyPhoto\[photo\]/46](http://www.jodlownik.iap.pl/pl/558/0/ii-krajowa-wystawa-czerwonego-bydla-polskie-go-28.html#prettyPhoto[photo]/46) [dostęp: 13.11.2016].

Jednostki samorządu terytorialnego na poziomie gminy mają wpływ na kształtowanie przestrzeni turystycznej już na etapie planowania – zarówno przestrzennego, jak i społeczno-ekonomicznego. Badania wykazały, że blisko 90% gmin w Polsce nie posiada odrębnych strategii dotyczących rozwoju turystyki. Zaznaczyć należy, że omawiane jednostki nie są zobligowane do posiadania tego rodzaju dokumentów. Zadania związane z rozwojem turystyki bywają ujęte są w strategiach gospodarczych/ społeczno-ekonomicznych. Jednak, jak podkreśla Bober i współautorzy, strategie często mają charakter inwentaryzacyjny wraz ze wskazaniem, że problemem w realizacji celów jest brak środków, podczas gdy strategia powinna być odpowiedzią na ich niedobór³. Zagadnienia związane z planowaniem, w tym szczególnie z planowa-

³ J. Bober, J. Hausner, H. Izdebski, W. Lachiewicz, S. Mazur, A. Nelicki, B. Nowotarski, W. Puzyna, K. Surówka, I. Zachariasz, M. Zawicki, *Narastające dysfunkcje, zasadnicze dylematy, konieczne działania. Raport o stanie samorządności terytorialnej w Polsce*, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2013, s. 77–79.

niem przestrzennym, doczekały się w literaturze sporo innych głosów krytycznych. Dla przykładu A. Nowról stwierdza, że obraz systemu planistycznego jest nieostry i zdominowany ujęciem branżowym⁴.

Kolejnym tematem są kwestie organizacji działań w zakresie turystyki na poziomie urzędów gmin. W tym wypadku turystyka jest najczęściej organizacyjnie połączona z promocją, kulturą. Sporadycznie tylko, w skali urzędów na terenie kraju, istnieje osobne stanowisko dedykowane turystyce. Wprawdzie blisko połowa gmin ma na swoim terenie punkt informacji turystycznej, ale tylko znikoma ich część prowadzi badania/monitoring zjawisk turystycznych. Te, które podejmują takie działania skupiają się głównie na analizie liczby turystów. W rozwoju turystyki istotna jest jednocześnie współpraca jednostek samorządu i pozyskiwanie na ten cel środków. Pilna potrzeba stymulowania działań opartych o partnerstwo wiąże się z faktem, że przed samorządami stoją coraz to nowe wyzwania i możliwości w związku z szansą na wykorzystanie nowych źródeł finansowania z Unii Europejskiej. Tymczasem, szczególnie w przypadku małych jednostek samorządu terytorialnego, pojawiają się problemy z pozyskiwaniem funduszy z Unii Europejskiej, wynikające głównie z braku wymaganych środków przy programach własnych, lub ze skomplikowanych procedur aplikacyjnych. W związku z tym uwydatnia się potrzeba podjęcia działań zmierzających do usprawnienia instrumentów oddziaływania na beneficjentów. W ramach współpracy gmin z innymi podmiotami związanymi z rozwojem turystyki niejednokrotnie uwidaczniają się problemy innej natury, wynikające z rozbieżnych celów obu stron. Przykładem tego rodzaju sytuacji mogą być odmienne stanowiska pomiędzy gminami a położonymi na ich terenie obszarami chronionymi. Przeprowadzone uprzednio badania autorki, w odniesieniu do gmin i parków narodowych na terenie województwa małopolskiego, pozwoliły na wskazanie obszarów współpracy, natury konfliktów, a także zaproponowanie rozwiązań. Obszary współpracy między parkami narodowymi a jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie turystyki dotyczą głównie działań edukacyjnych i promocyjnych. Spośród konfliktów do najczęściej wymienianych przez przedstawicieli parków należały kwestie sporne dotyczące działań ochronnych realizowanych przez park, odmiennych (rozbieżnych) stanowisk w zakresie budowy nowych inwestycji w granicach parku, lub w jego strefie ochronnej, planu zagospodarowania przestrzennego, uzgadniania inwestycji na terenie parku i w otulinie, nieruchomości w granicach parku lub rozgraniczenia działek oraz dróg⁵. W podobny sposób definiowali naturę konfliktów samorządowcy, uwypuklając także zagadnienia lokalizacji inwestycji w granicach parku, jego otuliny oraz ogólnie planowania przestrzennego. Spośród propozycji rozwiązań kwestii spornych pojawiały się stwierdzenia dotyczące wzmocnienia współpracy w zakresie wspólnego pozyskiwania środków, działań promocyjnych, a także wzmoczonej edukacji osób zarządzających jednostkami samorządu i samego społeczeństwa. Samorządowcy, wskazując na bariery w rozwoju turystyki, najczęściej wymieniali: brak środków, problemy z drogami, małą konkurencyjność bazy noclegowej i atrakcji turystycznych. Oceniając podejmowane działania, wspólnie z innymi podmiotami związanymi z rozwojem

⁴ A. Nowról, *Planowanie rozwoju terytorialnego*, Kraków 2007, s. 217.

⁵ I. Kapera, *Samorząd terytorialny a parki narodowe w województwie małopolskim*, [w:] *Nowy wymiar konfliktów politycznych i społeczno-gospodarczych w XXI wieku*, red. B. Molo, Kraków 2016, s. 197–207.

turystyki, zwracali uwagę na złą lub nawet na zupełny brak współpracy ze środowiskiem naukowym. Kongres, będący spotkaniem przedstawicieli różnych środowisk, ma szansę przyczynić się do zmiany tego stanu i wypracowania wytycznych co do kierunku rozwoju turystyki w Polsce. W przyszłości pożądane jest także zwrócenie większej uwagi na kwestie bezpieczeństwa oraz zagrożeń w turystyce i rekreacji. Badania takie w obecnej, niejednokrotnie skomplikowanej sytuacji wewnętrznej i międzynarodowej państw – destynacji turystycznych – zyskują na znaczeniu. Należy jednocześnie podkreślić, że proponowana tematyka jest zagadnieniem szerokim i może być rozpatrywana z wielu punktów widzenia. Dla przykładu – analizy podejmowane tylko w odniesieniu do bezpieczeństwa w hotelarstwie wymagają uwzględnienia już na etapie projektowania, wyposażenia, eksploatacji obiektu noclegowego, a dalej w odniesieniu do przepisów, regulaminów wewnętrznych, bezpieczeństwa żywności, bezpieczeństwa i higieny pracy, bezpieczeństwa danych osobowych, czy systemów informatycznych⁶. O ile więc wśród spotkań przedstawicieli osób związanych z branżą turystyczną, wątek bezpieczeństwa bywa czasem podejmowany, a na polskim rynku wydawniczym pojawiają się publikacje na temat wybranych aspektów bezpieczeństwa w turystyce (terroryzm, hotelarstwo, gastronomia, transport, bezpieczeństwo w realizacji wybranych form turystyki, imprez masowych, zasady postępowania w sytuacji zagrożenia dla życia i zdrowia turystów), o tyle brak jest kompleksowych opracowań i rozwiązań, które łączyłyby omawianą tematykę w całość.

⁶ I. Kapera, J. Kapera, *Bezpieczeństwo w hotelarstwie polskim*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2014, nr 3 (XVI), s. 69–79.